

כזאת בפני קהל כזה גבלה עם חוצפה. האורחים, שבאו ממרחקים כדי לתרום את תרומתם לסימפוזיון רציני, ושקבו אחרי הנאומים הראשונים באמצעות מכשיר התרגום המייד, תמהו מן הסתם מדוע הטריחו את עצמם. הם יכלו לקרוא את הכל בביווליטינגים הרישמיים של משרד-החוץ הישראלי.

גולדה נואמת. ואמנם, הנואמת העיר קרית בכנס היתה גולדה מאיר. היא לא הופיעה בו — אולם דבריה הושמעו פעם אחרי פעם, כפי יוזמי הכינוס וכוכביו. בין השאר:

● הח"כ הליברלי משה קול, שקבע כי אסור להחזיר אף פליט ערבי אחד, ושאינן ישראל יכולה לעשות מאומה למען השלום, חוץ מאשר לדרוש מן המעצמות הגדולות להכריח את הערבים לזכות שלום עם ישראל.

● הח"כ מ"מ ישראל ברזילי, שחזר זה עתה ממשלחת שרת-החוץ באר"ם, ושהקדיש את עיקר נאומו להתקפה נמרצת על הנציגים הערביים שם, חוץ מזה חזר על המליצה שגוררות של מפלגתו בעניין המימשל הצבאי והפירוק האטומי.

● הח"כ הליברלי יוהר הררי, שקבע שאין שום דרך ישנה או חדשה להשגת השלום. הוא סיכם את דבריו בהכרזה

הסימפוזיון אורגן על פי אותם העקרונות. הוזמנו להשתתף בו נכבדים שונים ומשונים, שאינם חולמים לעשות מאומה למען השגת השלום. כמישקל נגדי הוזמנו שניים-שלושה בעלי מחשבה חדשה, אך הם שובצו בתוכנית מראש כך שלא יעוררו תשומת-לב.

לורד בעריכורחו. על כן היה זה טבעי כי הדברים הרציניים המעטים במימון פוזוין באו מפי האורחים הזרים. הבולט ביותר היה בן הצעיר, לוחם ותיק למען תנועות-השיחרור ומראשי השמאל של הלייבור, שהתפרסם בגלל מלחמתו על זכותו לחזר על התואר לורד.

נאומו המזהיר של הנציג היה התואר, גדוש ההומור, הודהה במידה מפליאה עם דיעות הפעולה השמיות. תבע הוא:

● ישראל תפרוץ את מעגל-הקסמים של השתלבותה במערב, המביאה עליה את שינאת הערבים — אותה שינאה המחזקת שוב את השתלבותה במערב.

● ישראל תילחם למען הפירוק האי-טומי של המרחב — תמורת הסכמת הסובייטים לשנות את עמדתם האנטי-ישראלית.

● ישראל תבטל מיד את המימשל הצבאי, הזוכה לפירסום רב ולשימצה בו עולם והמרחיק ממנה את כל החוגים המתקדמים. (כשאמר זאת, נינעץ הבישוף של קליפורניה, גיימס פייק, בראשו, לאות



אנתוני דה'נורדון (במרכז) בסימפוזיון גרעין מוצק בדיסה

הסכמה מודגשת להצרכת ההשפעה של המימשל בעולם).

● ישראל תתחיל באופן חד-צדדי, בלי קשר עם הסכסוך שלוש, כלשהו, בפתרון בעיית הפליטים הערביים. הדרך: ישראל תציע בשלב הראשון, למספר מסויים של פליטים, את הבחירה התופשית בין פיצויים ושיבה. היא תחזיר את הרוצים בשיבה.

רבים לא ירצו לשוב, יקבלו פיצויים, יקבעו בדרך זו עובדה מוגמרת שלא כל הפליטים רוצים לחזור. השיבה תאורגן תוך התחשבות בשיקולי-בטחון. הממשלה יכולה לק

שור את השיבה לשיעור העלייה היהודית, עלייה שתכניו כי תחזיר, למשל, פליט ערבי אחד לכל עשרה עולים חדשים.

נאומו של בן היה היחיד שהלהיב את באי הסימפוזיון, עורר תשואות סוערות.

מסקנה קלנינית. אולם נאום זה, ר

כמה הערות אחרות שהושמעו במשך ארבעת הימים, לא יכלו לטשטש את הרושם המדא. מאזין אובייקטיבי, שלא הבין את רקע הסימפוזיון, מוכרח היה להסיק את המסקנה כי לשוחררי-השלום בישראל אין שום דרך חדשה, וכי כל הדיבורים על שלום אינם רציניים. העונאים, שהיו עוינים ברובם, מיהרו להנחיל רושם זה לקוראיהם. רושם זה מוטעה, כמובן, לחלוטין. אולם כל עוד תישאר האפוטרופוסות למופעי-ראעה מסוג זה בידו עסקני מפ"ם, ספק אם אפשר יהיה לטשטשו.

● עורכי העולם הזה ואתגר, שהוזמנו להרצות בפני הסימפוזיון, ביטלו את השיתופות אחריו מושב הפתיחה, כאשר נתיבררה מהותו.

● תואר זה עובר בירושה. חבר הפרלמנט הבריטי, שאביו הלורד נפטר, זוכה אוטומטית בתואר ונאלץ לפרוש מביית הנבחרים, בו נחתיים ענייני האומה, כדי לעבור לבית-הלורדים, שהשפעתו כמעט אפסית. בן מנהל את מלחמתו כדי להישאר בפרלמנט.

פרק שני: איך מוציאה צוה מיוחדת

שרשרת חנויות הקול-בו

כל מפלגה בישראל קונה קולות. כל אימת שמתקרב מועד הבחירות, פושטים השליחים על פני כל הארץ, מקישים על דלתות של ראשי חמולות, בעלי-השפעה, גבאים, עסקנים ושייכים בדואים. הם מציעים כסף מזומן, חבילות מזון, הלוואות לזמן ארוך, הקלות בהשגת שיוכן, סידור ילדים במוסדות ואפילו משרות קבועות במנגנון הממלכתי או המפלגתי.

למטרה זו משמש תקציב הבחירות בן המיליונים, שנצבר במרכז כל מפלגה מתרומות של חברים בעלי-יכולת, או בעלי-הון התלויים בחסדי נציגי המפלגה בממשלה. גם מוסדות כלכליים — כמו בנקים, חברות שיוכן, קואופרטיבים — שהמפלגה חולשת עליהם, מפרישים מתקציבם לקרן הבחירות.

אולם עד כה לא הצליחה שום מפלגה קואליציונית להורים באופן ישיר את תקציב המשרדים הממשלתיים שהיא שולטת בהם לקרן הבחירות שלה. החוקים, התקנונים, מבקר-המדינה — כל אלה שוקדים על הפרדה בין קופת המשרד הממשלתי לבין קופת המפלגה השולטת על אותו משרד.

רק מפלגה אחת אינה כבודה למיגבלות אלה. מאז קום המדינה ביצרו לעצמם הדתיים לאומיים מעמד אקסטרטוריאלי, לפיו הם יכולים לממן לעין השמש צרכי הבחירות שלהם מתקציב המדינה. יתר על כן: בעוד שכל מפלגה אחרת יכולה להרשות לעצמה את המאמץ של קניית בוחרים רק בפרוס הבחירות, יכולה המפלגה הדתית-לאומית לעשות זאת בצורה מתוכננת ולעקבית, משך כל ימות השנה, שנה אחרי שנה.

היא עושה זאת בכספן שלך. אותו כסף שנגבה ממך בצורת מסים, בלו, היטלים, יב"מ, גמל, מילואות בטחון מגביה להצלת המדינה מפני השמדה גרעינית וכ"ו. על כן, מן הצדק שתדע איך מתבצע הדבר הלכה למעשה.

רקוד. טייל וקרא תורה

שרד הדתות יוציא, בשנת הכספים הבאה, לצורך החי דתי וחגיגות דתיות 28 אלף ל"י. לתעמולה למען שמירת שבת: 19 אלף ל"י. לצורך הדפסת ספרים וחיבורים של רבנים: 32 אלף ל"י. למשכורת עובדי המחלקה לשירותים דתיים בישובי עולים: 78 אלף ל"י. שעות נוספות לעובדים אלה: עוד 10 אלפים ל"י. שרותים דתיים בישובי עולים ומעברות: 665 אלף ל"י. השתתפות בהקמת בניינים ומוסדות דתיים: 102 אלף ל"י. ועוד כהנה וכהנה, עד שסכום הוצאות של משרד הדתות בשנה הבאה יגיע 7,750,000 ל"י — כלומר, 1.3 מיליון לירות יותר מאשר בשנה שעברה.

אולי תאמר לעצמך: אלה הוצאות כשרות. שהרי לשם כך בדיוק הוקם משרד הדתות — כדי לממן את השרותים הדתיים.

אלא שכספים אלה מממנים למעשה, את שרותי המפלגה הדתית-לאומית. מן הדפים היבשים של תקציב המדינה, שהגיש השבוע שר-האוצר לכנסת, קשה לתפוס את התרומה לצורך זה יש לפרק את המספרים הגדולים לפרטים, לתרגם את ההגדרות הרשמיות לשפת המציאות המוסתרת. הבה נעשה זאת, פעיף אחר סעיף:

● **הווי דתי והחגיגות דתיות:** אם תפגוש באתר מימי החגים קבוצה גדולה של מטילים, שהגיעו לאילת במסגרת טיול מאורגן מטעם סניף הפועל-המזרחי בקריית-גת, באר-שבוע או עכו, כשעל שירת האוטובוסים מתחזות סיסמות-בד: "טיול הפועל-המזרחי סניף קריית-גת", דע שאתה השתתפת במימון הטיול הזה, כי זהו "הווי דתי" בלשון התקציב.

אם תעבור ליד אולם ציבורי בחיפה, מסעדה בסבריה או בית-קפה בהרצליה, תראה מסיבה ליד שולחנות ערוכים ובהשתתפות אמנים, ויאמרו לך כי כאן נערכת מסיבה של חברי המפלגה הדתית-לאומית במקום — אל תתבייש. גש זקח לך עוגה, לגום גם אתה כוסית ורקוד לצלילי התימורת. אתה יכול אפילו להזמין את בתי-המוגן. אמנם אינך חבר המפלגה הדתית-לאומית, אבל אתה זכאי לתענוג הזה, כי השתתפת במימונו, תחת הכותרת "חגיגות דתיות".

ועוד אירוע מלבב: הוזמנת עליידי אחד מסניפי המפלגה הדתית-לאומית לעלות-לרגל להרצין, בניסעה חנימ, על-חשבון המפלגה. הביאו אותך לירושלים, ובחסות המפלגה האכילו אותך ארוחה קלה. העלו אותך לסיוור בהרצין, שוב בשם המפלגה, הפגישוך עם שרי המפלגה שהשמיעו בפניך נאומים מפלגתיים מובהקים על חובותיך כלפי "הציבור הדתי המאורגן" הנאבק באותו רגע עם המפלגות החילוניות על איסור התחבורה בשבתות בחיפה. דע לך כי היה זה אירוע ממלכתי. הממשלה שילמה בשבילו, כי זהו "הווי דתי".

דברים אלה דומימים, התשובים לקיום המדינה, עלו לך, כאמור: 28 אלף ל"י.

● **הדפסת ספרים וחיבורים שני רבנים:** כמה וכמה מפלגות מוציאות כתבי-עת ספרותיים. מודל של מפא"י המורות של הליברלים, נבנים של הקיבוץ המאוחד. אף אחד מכל אלה אינו חולם לבקש תמיכה כספית של משרד ממשלתי. הכסף שמור לבטאן אחד בלבד: שבילים. כתיבתם של חברי הרבנים של המפלגה הדתית-לאומית. אפשר לקרוא בו מאמרים חריפים נגד הממשלה, דבר שאינו מפריע לו לקבל הקצבה שונה, במסגרת הסעיף הזה.

אז הוסיף נהוג גם לגבי שנתון הפועל-המזרחי, התורה והמדינה, עתון הילדים של המפלגה, הצופה לילדים, והשבועון פנים אל פנים המקורב לה. עתונים אלה זוכים לכך שבכספי משרד-הדתות נקנים מאות טפסים, המחולקים חנם לעסקנים ולבעלי-השפעה בישובי עולים. הילדים והעסקנים מקבלים את המזון הרוחני של המפלגה לנדיבות-ליבך, כחיבורים של רבנים.